

EL LLENGUATGE

Les canals

El mot *canal* és un dels substantius que les gramàtiques normatives solen indicar que pertanyen a tots dos gèneres, al masculí i al femení, però amb accepcions distintes. En alguns tractats, hom es limita a indicar, pel que fa a l'accepció femenina del mot, el seu ús com a terme de la construcció, significat «conducte, generalment de terrissa, destinat a conduir aigua o un altre líquid». (Com a mot del masculí, és un terme del vocabulari hidrològic o marítim). En realitat, però, com a mot del femení, *canal* té moltes altres accepcions, d'entre les quals podem esmentar, com una de les principals, la que correspon al seu significat com a terme orogràfic. De fet, segons les notícies que en dona Coromines, hi ha hagut sempre una certa vacil·lació en l'ús d'aquest terme, tant quant al sentit exacte amb què és usat a les diverses terres de parla catalana, com pel que fa al seu gènere gramatical, amb un clar predomini, però, del femení, que és el que li atribueix, d'una manera ben establerta, la llengua comuna moderna, i que coincideix plenament amb l'ús unànime del llenguatge excursionista: *la canal dels Ecos, la canal de Santa Cecília, la canal del Verdet, la canal del Cristall, etc.* Quant al significat —com a terme orogràfic—, el Diccionari Fabra el defineix amb aquests mots: «pas estret entre cingleres; vall entre dos contraforts d'una serralada». La Gran Enciclopèdia afina sense dubte aquesta definició, introduint-hi la idea de verticalitat, que associem sempre al concepte d'aquest terme: «escletxa o fissura de grans dimensions oberta de dalt a baix d'una cinglera i que presenta, normalment, poques dificultats per a l'ascensió o descens».

Un terme molt afí a *canal* (f) és *grau*. Normalment, un grau suposa l'existència d'un camí, per on poden arribar a transitar fins i tot cavalleries, encara que la diferència no és prou definida, especialment referint-nos als passos de les cingleres de la Serralada Pre-Litoral Catalana. Però algun cop, tant perquè és el primer component (genèric) de molts topònims, com per indicar-ne la dificultat de pas, a causa de la verticalitat i del glaç, hom recorre al mot francès «couloir», que ja forma part del lèxic alpinístic internacional i, per tant, si no es vol traduir per *canal*, preferible a *corredor*, com alguns diuen, que no ens sembla admissible en aquest cas, es pot recórrer a *grau*.